МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

ЧАСТИНА 1

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

2025 р.

УДК 37+613]-053.2/.6:005.745
0-72

Матеріали VII Міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: Зб. наук. Праць, Ч.1 / За ред. Білик В.Г. Вип. 7. К.: Алатон, 2025. 179 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Білик Валентина Григорівна – завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова доктор педагогічних наук, професор.

Омельчук Олена Володимирівна – заступник декана з наукової роботи та міжнародних відносин, факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, кандидат педагогічних наук, доцент.

Тимошенко Олексій Валерійович – декан факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-43-3

© Редакційна колегія, 2025
© Автори статей, 2025
© Видавництво «Алатон», 2025

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ СЕРЕД УЧНІВ ДО ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ ДІТЕЙ ЧЕРЕЗ ШКІЛЬНУ ОСВІТУ

Грібов Денис Валерійович
студент 2 курсу магістратури спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Білик Валентина Григорівна
завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор
Шеремет Інеса Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Проблема дискримінації ВІЛ-інфікованих дітей у шкільному середовищі залишається актуальною, оскільки стигматизація таких учнів часто призводить до соціальної ізоляції, психологічних травм та порушення їхніх прав. Освіта відіграє ключову роль у формуванні толерантного ставлення серед школярів, адже саме через систему навчання та виховання можливо змінювати суспільні стереотипи, формувати гуманістичні цінності та культуру прийняття [1; 2; 5]. Тому виховання толерантності серед учнів до ВІЛ-інфікованих дітей через шкільну освіту є надзвичайно актуальним завданням сучасного суспільства, яке прагне створити інклюзивне середовище, де кожна дитина має право на повагу та гідне ставлення незалежно від стану здоров'я.

Сучасна система охорони здоров'я свідчить про значну поширеність ВІЛ-інфекції: станом на 1 жовтня 2024 року у медичних закладах, що перебувають під постійним наглядом, було «зафіксовано 147 599 осіб, які живуть з ВІЛ, що відповідає показнику 360 осіб на 100 000 населення. За офіційними даними найбільший рівень поширеності інфекції за 100 000 населення спостерігається в Одеській (971,8), Дніпропетровській (938,8) та Миколаївській (747,4) областях, а також у місті Києві (631,0)» [4]. Ці статистичні дані свідчать про стійкий високий рівень поширеності інфекції в окремих регіонах, що вимагає посилення профілактичних заходів і оптимізації роботи системи охорони здоров'я. У цьому контексті важливо розробляти та впроваджувати комплексні програми, спрямовані на зниження ризиків передачі вірусу, розширення інформаційної роботи та підвищення рівня обізнаності населення. Зменшення стигматизації осіб, що живуть з ВІЛ, через активну участь державних, громадських та освітніх інституцій може стати ключовим чинником у підвищенні якості медичної допомоги та соціальної адаптації, що в кінцевому рахунку сприятиме загальному покращенню стану здоров'я суспільства.

Роль освіти в цьому процесі важко переоцінити, адже саме через навчальні заклади формується свідомість нового покоління, здатного протистояти упередженням і сприяти соціальній інтеграції. Педагоги, як носії гуманістичних ідей, мають створювати безпечний мікроклімат у класах, де шляхом інтеграції інформації про ВІЛ/СНІД до навчальних програм та проведення спеціалізованих тренінгів здійснюється активна робота зі зменшення стереотипів. Ефективність таких заходів підтримується застосуванням психокорекційних методик, що охоплюють «арт-терапію, казкотерапію, лялькотерапію, терапію середовищем, ігрову терапію, йоготерапію та фітотерапію» [3, с. 13]. Використання цих методик дозволяє не лише зменшити емоційне напруження, але й сприяє розвитку емпатії, розкриттю внутрішнього потенціалу кожного учня та формуванню здорових міжособистісних відносин.

Тобто формування толерантності до ВІЛ-інфікованих дітей потребує комплексного підходу, який включає як корекцію змісту навчальних програм, так і впровадження спеціальних виховних заходів. Доцільним є інтегрування інформації про ВІЛ/СНІД у навчальні предмети, що сприятиме підвищенню рівня обізнаності учнів щодо шляхів передачі вірусу, профілактики та соціального значення проблеми. Важливим є також

проведення тренінгів, рольових ігор, дискусій, які розвивають емпатію та формують навички ненасильницького спілкування.

Особливу роль у вихованні толерантності відіграє педагог, який має виступати носієм ідей гуманізму, забезпечувати створення сприятливого мікроклімату у класі та реагувати на випадки дискримінації. Співпраця школи з медичними установами, соціальними службами та неурядовими організаціями дозволяє організовувати зустрічі з експертами, проводити інформаційні кампанії та підтримувати дітей, які стикаються з упередженнями.

Залучення батьків до формування толерантного середовища є ще одним важливим аспектом. Проведення просвітницьких заходів для родин сприяє подоланню стереотипів і запобігає трансляції упереджених поглядів у сім'ї.

Шкільна освіта має бути інструментом подолання соціальної нерівності та забезпечення рівних прав для всіх дітей. Формування толерантності до ВІЛ-інфікованих учнів сприятиме не лише їхній соціальній адаптації, а й створенню відкритого, інклюзивного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Білик В. Г., Челнокова М. С., Скубенко В. П. Педагогічні умови формування уявлення про фізичне здоров'я та особливості його підтримки учнів 10-11 класів. *Освіта і здоров'я підростаючого покоління*: матеріали VI Міжнародного симпозіуму : збірник наукових праць / ред. кол.: В. П. Андрущенко, О. В. Тимошенко, В. Г. Білик; УДУ імені Михайла Драгоманова, Факультет фізичного виховання, спорту і здоров'я. К.: Алатон, 2024. С. 16-18. .

2. Лахтіонов І. Ю., Шеремет І. В., Челнокова М.С. Формування готовності майбутніх вчителів основ здоров'я до статевого виховання учнів старшої школи в умовах дистанційного навчання. Освіта і здоров'я підростаючого покоління: матеріали VI Міжнародного симпозіуму: збірник наукових праць / ред. кол.: В. П. Андрущенко, О. В. Тимошенко, В. Г. Білик; УДУ імені Михайла Драгоманова, Факультет фізичного виховання, спорту і здоров'я. К.: Алатон, 2024. С. 118-119.

3. Формування толерантного ставлення до дітей, яких торкнулася проблема ВІЛ/СНІДу: особливості підготовки волонтерів / Гусак Н., Дмитришина Н., Довбах Г., Жарук І., Зінченко А., Матіяш О., Назарук В., Панфілова О., Романова Н. К.: МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2011. 128 с.

4. Центр громадського здоров'я МОЗ України [Електронний ресурс]. URL: https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/vilsnid/statistika-z-vilsnidu

5. Bilyk, V., Honcharuk, V., Rozhi, I., Vasylenko, K., & Pshenychna, N. (2022). Contemporary Practice of Natural Science Training in Higher Education Institutions in Poland, Hungary and the Czech Republic: Neurobiological Aspects of Psychology. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, Volume 13, Issue 4, 40-67.

ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ УЧНІВ ХУДОЖНЬОГО ЛІЦЕЮ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА ЛІТЕРАТУРИ

Давидова Тетяна Володимирівна
вчитель вищої категорії, методист, завідувачка методичним об'єднанням з фахових дисциплін 8-11 класів, КДХЛ імені Т.Г.Шевченка
Ковтуненко Оксана Михайлівна
заступник директора з учбово-виховної роботи загальноосвітнього циклу, вчитель української мови та літератури вищої категорії, методист, КДХЛ імені Т.Г.Шевченка
Зикунова Калерія Петрівна
заступник директора з навчально-виховної роботи фахового циклу, викладач другої категорії, КДХЛ імені Т.Г.Шевченка

Сучасний світ висуває високі вимоги до підростаючого покоління, що часто призводить до підвищеного рівня стресу в учнів. А сучасна школа стикається з численними викликами: від високих вимог до навчального процесу та зовнішніх стресорів, що впливають на психоемоційний стан учнів [1, 2]. Особливо це стосується вихованців художніх шкіл та